

ER DET NOE Å FEIRE?

Perspektiver på den unge Luthers frigjøringsprosjekt.

Katolikker og lutheranere har nærmet seg

- Enighet i synet på avlatshandelen
- Enighet i forståelsen av rettferdiggjørelseslæren
- Pave Frans i Lund i Sverige: «Med takknemlighet erkjenner vi at reformasjonen har bidratt til å gi Den hellige skrift er mer sentral plass i kirkens liv.»
- Pave Frans og president Munib Younan i Det lutherske verdensforbund: «Katolikker og lutheranere er dypt takknemlige for de åndelige og teologiske gaver vi har mottatt gjennom reformasjonen.»

Ikke gjør Luther mer enestående enn han var!

- Teologen og universitetsrektoren Johan Hus kritiserte paveinstitusjonen og ble brent på bålet som kjetter i 1415.
- Duns Scotus (død 1308) og William Occam (død 1347) var sentrale filosofiske og teologiske kritikere av skolastikken.
- Humanisten og teologen Erasmus fra Rotterdam (død 1536) kritiserte avlatshandel og andre kirkelige skikker flere år før Luther.
- Luther tilhørte et større felt av renessansehumanister som gjorde seg til talspersoner for kirkelige reformer.

95 teser om kommersialisering av religionen

- 1. Når vår Herre og mester Jesus Kristus sier: "Gjør bot osv.", så vil han at de troendes hele liv skal være en bot.

Kjærlighet og straff

- 44. For ved kjærlighetsgjerninger økes kjærligheten, og menneskene blir bedre, men ved avlat blir ikke mennesket bedre, bare mer fri for straff.

Hvis paven bare visste

- 50. Man må opplyse de kristne om at hvis paven kjente til avlatshandlernes pengeutpressing, ville han heller se Peterskirken brent enn bygd av hans fårs hud, kjøtt og ben.

- 86. Likeledes: Hvorfor bygger ikke paven, som er rikere enn den rikeste Crassus, St. Peters kirke med sine egne penger i stedet for å ta pengene fra de fattige troende?

Frigjøring av lekfolk

- Kritiserer prestenes og biskopenes fortolkningsmonopol: Folk flest må få lese bibelen.
- Gjennomfører en «moderne» hermeneutikk: Bibelen skal leses og forstås ut fra sitt sentrum: «Lov og evangelium» eller «Kristus».
- Bibeloversettelsene som en konsekvens av dette.

Kall

- Alle yrker er «kall fra Gud» (Beruf). Ikke bare prester , munker og nonner. Men også bonden, smeden, bakeren.
- Alle døpte er prester.
- Den lutherske kalls-etikk

Frigjøring av «verden»

- Han problematiserer skillet mellom det hellige og det verdslige: Hele verden er Guds.
- Kirken har ikke lenger en geografisk utstrekning med murer rundt: Kirken er snarere et punkt i verden der det skjer noe.
- Et funksjonalistisk kirkesyn: Der ordet forkynnes og sakramentene forvaltes, «skjer» kirken.

Ekteskapet

- Ekteskapet er ikke lenger et sakrament, men en praktisk, verdslig ordning.
- Derfor trenger ikke menn lenger å velge enten prestedtjeneste eller ekteskap.

Avmystifisering

- Dåpsvannet: «Det er det samme vannet kua slafser i seg».
- Nattverdelementene: Ikke transsubstansiasjon, men consubstansiasjon. Brødet er fortsatt brød, vinen fortsatt vin, og samtidig er de Kristi kropp og blod.
- En virkelighetsforståelse der verden og materien slik den fremstår for oss, representerer Gud.

Verdsliggjøring

- Mindre makt til kirken, prestene, biskopene
- Mer makt til den verdslige øvrighet
- Et teologisk grunnlag for sekularisering

Nåde og menneskesyn

- Sondre mellom person og gjerning
- CV-en forteller ikke hele sannheten om et menneske

Frigjører og reaksjonær

- Den unge Luther var på mange måter en frigjører
- Den eldre Luther var en reaksjonær gubbe som fikk panikk da han så hva han hadde satt i gang
- Men vi må lese Luther kontekstuel